

ASIYE MÜJGAN GÜVENLİ
ELİNDEN KAZA ÇIKAN KADINLAR
Hapishaneden Hayat Hikâyeleri

Asiye Müjgan Güvenli: 1957'de Samsun'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. 1990'lı yıllarda sosyalist bir haftalık gazetenin kadın sayfasında bağımsız bir feminist kadın kolektifiyle çalıştı ve *Sosyalist Feminist Kaktüs* dergisinde makaleleri yayımlandı.

2018 yılında yayımlanan ilk kitabı *Tař Duvarı Ařan Kabkahalar* 2020 yılında *Gelächter, das Mauern berwindet* başlığıyla Almancaya evrildi. İkinci kitabı *Wie ich mich (nicht) integrierte* 2021 yılında yayımlandı. nc ve ilk řiir kitabı olan *Perdenin n / Vor dem Vorhang* (Türkçe ve Almanca iki dilli) yine 2021 yılında yayımlandı. Türkiye'de feminist dergilerde yazmaya devam ediyor. 1997 yılından beri İşvie'de yaşıyor.

www.asiyemujganguvenli.com

Elinden Kaza ıkan Kadınlar

© Asiye Müjgan Güvenli, 2021

© Dipnot Yayınları, 2021

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Dipnot Yayınları'na aittir.

Dipnot Yayınları 375

ISBN: 978-605-74143-8-0

Editör: Ümit zger

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

1. Baskı: 2022 / Ankara

Baskı ncesi Hazarlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. şti.

Baskı: Sözkesen Matbaacılık (Sertifika No: 13268)

İvedik O. S. B. 1518. Sok Mat-Sit İř Merkezi No: 2/40 Yenimahalle/ANKARA

Dipnot Yayınları (SERTİFİKA NO: 48147)

Selanik Cad. No. 82/24 Kızılal / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

www.dipnotkitap.com ◆ e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

Asiye Müjgan Güvenli

Elinden Kaza ıkan Kadınlar
Hapishaneden Hayat Hikâeleri

*dipnot yayınları

Bu kitabı yazmam için yıllar öncesinden başlayarak beni teşvik eden ve kitabın oluşmasında çeşitli biçimlerde beni destekleyen sevgili dostum Erdoğan İren'e yürekten teşekkürler...

İçindekiler

Önsöz	9
Karelerimdeki Gökyüzü	13
Bıçağın Üstüne Düştü.....	19
Köşem	23
Gülümseyen Karaca	29
Resminur'un Hayali.....	33
Annem	37
Yağlı Urgan	41
Kanun Böyle.....	45
Nimet'in "Alaman" Kuması	49
Dansöz Peri: Yılan Dansı	53
Kül Tablası.....	57
"Kaluk" Serap.....	61
Cihanyandı Süheyla	65
Ot.....	73
Semahat	77

Güzellik Kraliçesi Belma	85
Harbi Hırsız Fadime	91
“Zinacı” Gülizar	95
Bu Devran Döner	99

Önsöz

70'li yılların sonunda bir kadın derneğinin çıkardığı bültenin sorumlu yazı işleri müdürüydüm. Bültendeki yazılarda basın yoluyla komünizm propagandası yaptığım ileri sürülerek 1980 yılı Ocak ayında tutuklandım ve sivil bir cezaevine gönderildim. Sosyalist politika yapan biri olarak bunun bir gün başıma geleceğini biliyordum. Ancak bunu bilmekle yaşamanın aynı şey olmadığını cezaevinin dış kapısından içeriye girdiğimde fark ettim. Bir tutuklu eşliğinde koğuşun yemekhanesine doğru yürürken ellerini nereye koyacağını bilemeyen ergen gibiydim. Yemekhanenin kapısında beni gören genç bir kadın avazı çıktığı kadar bağıyordu: “Mahkûm geliyoooo, mahkûûm!” Hayatımda hiç psikiyatri kliniği görmemiştim ama nedense bir akıl hastanesinin böyle bir yer olabileceğini ve cezaevine değil akıl hastanesine getirildiğimi düşündüm ilk anda. Cezaevine, sivil bir cezaevine ilk girişimdi.

O günlerde henüz benden başka politik nedenlerle kimse bulunmuyordu koğuşta. “Siyasi tutuklu” yabancı bir kavramdı koğuştaki kadınlar için. Bundan ötürü neden tutuklandığımı soran

kadınlara bir türlü anlaşılır bir cevap bulamıyordum. Yazmak ile cezaevi koşutluğunun ikna edici bir cevap olmadığını anlayınca tutuklanma nedenini soran kadınlara “Devlete karşı çıktım da,” dediğimde, köy kökenli genç bir kadın “Haa, candarmaylan nizalaştın he mi?” deyivermişti. O anda devletin nasıl bir makine olduğuna ilişkin yaptığımız tartışmaların bu denli somut olarak özetlenmesinden derinden etkilendiğimi hatırlıyorum.

Kadınların önemli bir bölümü öldürme ve yaralama nedeniyle tutuklu ya da hükümlüydü. Yanı sıra birkaç Roman hırsızlık nedeniyle, birkaç kadın da o zamanlar suç olan zina nedeniyle tutuklu ydu. Çoğu köy kökenli her yaşta kadın vardı koğuşta. Kimi sakin kimi konuşkan, soran, inceleyen, birbirleriyle en küçük nedenle kavga eden, gülen, ağlayan yirmi-yirmi beş kadın. İlk anda ben onların yabancıydım, onlar da benim. Yirmi dört saat birlikte yaşadınca bu yabancılık uzun sürmedi elbette. Onlar beni dinlediler, ben onları. Çoğunun psikolojik sorunları vardı ve cezaevinin psikoloğu yoktu.

Bu kadınlar aile ve çevre baskısı, gelenek, erkek egemenliği, yoksulluk, şiddet ve dışlanmışlık gibi nedenlerle, çıkış yollarının tıkanmasından ötürü katil ya da hırsız olmuşlardı. Özellikle “koca katili” kadınlar kocaları tarafından öldürülmemek için öldürmüşlerdi. Hemen hemen hiçbiri okuryazar değildi. Ama aralarında az sayıda da olsa lise ve üniversite mezunu kadınlar da vardı.

1980’li yıllarda askeri cezaevlerinden sonra farklı sivil cezaevlerinde birkaç kez bu öldüren, yaralayan, çalan kadınlarla aynı koğuşlarda yaşadım. Benimkinden farklı olan dünyalarını tanıdım. O dünyalarda, birlikte yaşanmadığında bilinemeyecek, ayrıntılar fark ettim. Onların sadece “katil”, “hırsız” vb. olarak tanımlanmalarını,

ya da en iyi olasılıkla yok sayılmalarını, görünmez kılınmalarını içime sindiremedim. Onların hikâyeleri de bilinsin istedim.

Burada öyküleri anlatılanlar öldüren, yaralayan, çalan ve o zamanlar ceza kanununda yer alan “zina suçu” işleyen kadınlar. Yoksulluk, gelenek, seçeneksizlik kısılcasına sıkışmış ve “elinden kaza çıkan” kadınlar. Toplumda tanınmazlar. Ya da “cani”, “hırsız” “suçlu” gibi sıfatlarla anılırlar. Korkulur onlardan.

Onların da anne, ev emekçisi, işçi, sosyalist, yani *insan* olduğu ancak onlarla birlikte yaşandığında fark edilir.

İşte burada hikâye edilenler bu kadınlar –“elinden kaza çıkan kadınlar”.